

# TRIGLAVA

LETO VIII.

3. OKTOBRA 1955.

ŠTEV. 174.

## PETO KOLO

Pred dobrimi tremi meseci se je vršil izredni občni zbor "Dobro delnega združenja svobodnih državljanov Jugoslavije", kakor smo tedaj na kratko poročali. Na tem sestanku je bilo dogovorjeno, da bodo v bodoče deležni pomoči tudi begunci v evropskih taboriščih; vsekakor je bil to hvalevreden sklep, četudi razpoložljiva sredstva za ta namen niso velika. Občni zbor pa je tudi izvolil posvetovalni odbor. Ta je bil sicer že zamišljen ob sami ustanovitvi Združenja, toda ga tedaj ni bilo mogoče sestaviti, ker se vodilni begunski politiki niso mogli zediniti, kako naj bi bil odbor sestavljen.

Letos pa so ta gordijski vozeli presekali, čeprav ni jasno, kaj jih je nagnalo v to. Tričlanski pripravljani odbor, sestavljen iz po enega Slovenca, Hrvata in Srba, je uspel dobiti pristanek londonskih "jugoslovanskih" Srbov in pristanek gg.dr. Kreka in dr. Mačka za sestavo tega odbora. V njem naj bi bilo sedem članov: trije Srbi, dva Hrvata in dva Slovenca. Tak ključ je sicer presenetil, ker ne upošteva enakopravnostnega činitelja. Toda navsezadnje bi se človek s tem nekako sprijaznil, ker so Srbi pač daleč najmočnejša begunska skupina. A kar je bolj važno, pri tem ne more nobena skupina sama preglasovati ostalih dveh, pa tudi Slovenci bi imeli vsaj takšno število glasov kot Hrvatje.

Ko so bila določena imena kandidatov, se je vse zdelo urejeno. Šlo je samo še za formalno izvolitev. Toda neposredno pred samim občnim zborom je prišlo do intervencije Srbov, ki so zdaj zahtevali za se kar štiri mesta namesto dogovorjenih treh. Bili so opozorjeni, da je kaj takega nemogoče, ker sta dr. Krek in dr. Maček pristala le na prvotni ključ razdelitve mest v posvetovalnem odboru.

Stvar se ni precej časa razčistila na občnem zboru. Možno je, da bi sicer predlog za sedem članov prodril, toda "jugoslovanski" Srbi po vsej verjetnosti potem ne bi sodelovali v tako izvoljenem odboru. Tega si pa nihče ni želel.

V takem razpoloženju sta prišla hrvatski in slovenski kandidat do ideje, naj bi posvetovalni odbor imel samo pet članov: dva Srba, dva Hrvata in enega Slovenca. Ne zmoremo toliko domišljije, da bi mogli razumeti, v kakšnem pogledu bi bil ta predlog načelno ugodnejši za Srbe kot oni, po katerem bi imeli tri člane. In vendar so ga Srbi sprejeli! Edina možnost je seveda, da je šlo za čisto osebne račune, ko se je preveč Srbov potegovalo za tretje srbsko mesto. In če je to točno, potem gotovo ni jasno, zakaj bi morali račun plačati Slovenci. Kajti naša izguba enega glasu je hujša kot pa srbska izguba, ker so Srbi ostali še vedno pri dveh mestih. Tudi ne moremo razumeti, kaj se nas Slovencev to tiče, če se Srbi ne morejo zmeniti med seboj.

Ne zanima nas, kako sta se kasneje gg.dr. Krek in dr. Maček zadovoljila s tako rešitvijo. Tiče pa se nas, ker smo Slovenci spet kratko potegnili. In potegnili ne le po zaslugi bratov Srbov, ampak po za slugi brata Hrvata in še prav posebej samega Slovenca. Po tej drugi rešitvi so postali Slovenci v odboru - repek, kot že sto in stokrat poprej. Drugič je treba ugotoviti, da bo v tem odboru, ki odloča tudi

o denarnih podporah, zastopal Slovence samo en član, kar je izredno kočljiva stvar. Medtem ko je pri Srbih in Hrvatih možna demokratična kontrola, te možnosti pri Slovencih ni. To je tem bolj pomembno, ker ni navade, da bi bili objavljeni sezname, komu in v kakšnem znesku je bila dodeljena pomoč. Po prvotni zamisli naj bi bila v posvetovalnem odboru dva Slovence, vsak iz druge skupine, sledeč načelu, ki ga je že pripravljali odbor priporočil: da bodo v odboru pripadniki raznih demokratičnih struj med Srbi, Hrvati in Slovenci.

Prav mogoče je, da je zaupnik g.dr.Kreka postopal v dobri veri, ko je sicer žrtvoval slovenski glas. Toda takšna dobra vera gotovo ni na mestu, če tudi drugih ne preveva v isti meri. Kaj bi torej moral storiti slovenski kandidat v danem položaju? Prav gotovo pristati na srbsko zahtevo po štirih mestih, toda istočasno zahtevati tudi za Slovence - štiri mesta. Ko bi zaupnik g.dr.Mačka videl takšno tak tiko, bi se je tudi sam brez pomišljanja poslužil. Ali na drug način: slovenski kandidat bi moral zahtevati - v smislu prvotnega predloga - za Slovence vsaj tri mesta, (enako tudi za Hrvate,) če so že Srbi hoteli imeti štiri mesta.

Prav nič ne dvomimo, da bi bratje Srbi iz "Jugoslovanskega narodnega odbora" razumeli ta jezik, ko bi videli, da smo se tekom petindvajsetih let le nekaj naučili od njih in da ne želimo biti večno peto kolo.

Samo tako je treba razgovarjati, kadar imaš posla s prevejanimi ljudmi. Upajmo, da bo zaupnik g.dr.Kreka drugič bolje branil slovenske koristi.

#### TUJINA IN DOM

V priložnostnem uvodniku kanadskega mesečnika SLOVENSKE DRŽAVE ob priliki sestanka v Torontu, (o katerem poročamo na drugem mestu,) je g.dr.Ciril Žebot vnovič razložil, kako je prišlo do ustanovitve "slovenskega državnega gibanja".

V začetku aprila 1941. je bilo namreč rečeno prof.dr.Lambertu Ehrlichu, tako smo zvedeli že pred časom, naj bo pripravljen na potovanje v inozemstvo, kjer bo s svojim znanjem in poznanstvi lahko mnogo koristil pri reševanju slovenskega obmejnega problema. Z arhivom, ki mu ga je nosil dr.Žebot, sta končno prispela v Nikšić, kjer pa za profesorja niso "našli" prostora v letalu. Tako je bil primoran vrniti se v Ljubljano, ki je že bila okupirana. In tedaj, ko se je Jugoslavija rušila, se je v dr.Ehrlichu porodila ideja samostojne slovenske države. Verjamemo, kar je zapisal dr.Žebot. Obenem se pa čudimo, kako da je pokojni dr.Ehrlich v tako kratkem času spremenil svojo politično smer. Kajti vse dotlej, dokler ni zvedel, da zanj ni prostora v letalu, je bil pripravljen boriti se za rešitev slovenskega obmejnega vprašanja v okviru Jugoslavije, sicer ne bi bil voljna odhajati v inozemstvo z jugoslovansko vlado. Morda je bilo pač razočaranje nad tako hitrim razpadom Jugoslavije vzrok, da se je odločil za nejugoslovansko smer. Toda mar niso pred Jugoslavijo večje in močnejše države padale pred Hitlerjem kot snopi slame, pa zato še ni bilo razloga, da bi njihovi državljani obupali nad njimi!?

Po povratku v Ljubljano se je pokojni profesor izjavil za samostojen slovenski narodni odpor pod trojno okupacijo, torej za podtalno slovensko vlado. Politiki so mu odgovorili, da je "naša vlada emigraciji" in da "podtalna vlada v Sloveniji ne bi mogla delovati". Kljub samoslovenski barvi profesorjevega predloga, bi seveda podtalna vlada lahko delovala, dasi smo imeli "zvezno" vlado v inozemstvu. Kajti London je bil neizmerno daleč... Enako kot komunisti bi tudi dr.Ehrlich kmalu spoznal, kakšnega pomona je, imeti zunaj mednarodno priznano vlado, ne da pa bi se šele borili za priznanje. A važnejša se nam

KLIC TRIGLAVA  
57, Totland Road  
LEICESTER

Izhaja 1.in 3.ponedeljek v mesecu.

zdi druga točka: demokrati bi prehiteli komuniste! Iz rok bi jim izbili najmočnejše orožje: borbo proti okupatorju za osvoboditev domovine.

# DOMAČI GLASOVI

- Nadaljevanje -

(Od posebnega dopisnika iz Trsta)

Vprašanje: Kaj pa socialisti?

Odgovor: Teh pa sploh ni več. Stara socialistična garda je že po večini izumrla, nekaj še živečih, n.pr. Petejan, se je tako kompromitirala s komunisti, da so že danes nemogoči, a kakega omembe vredne ga naraščaja pa itak nikdar niso imeli. Poleg tega je tudi popolnoma nemogoč kakršenkoli marksizem, ki so ga pridigovali naši socialisti. Celo sama beseda "socializem" je danes pri delavcih že tako razvpita, da je le malo verjetno, če bi se bilo mogoče pojaviti pod tako o znako. Ni pa dvoma, da bo nastala neka nova delavska stranka, in celo močna utegne biti; toda zdaj predvidevati njene oblike in vsebino ni mogoče. Morda bi mogla biti podobna angleškemu laburistom. Poudariti pa je treba, da je tudi socialna zavest zelo zrastle, enako kot nacionalna. Bridko se pa vara, kdor misli na povratek starih "idiličnih" časov, ko so gospod fajmošter bolj ali manj komandirali svojo faro. Tudi vsa socialna struktura naroda se je temeljito spremenila in nobena stranka, razen delavske, ne bo več našla tiste socialne plasti, na katero se je nekoč opirala. Tudi ljudje sami so končno postali sila kritični in je izključeno, da bi mogli voditelji sami vnovič postavljati ljudem za poslance take nekvalificirane ničle, kot jih je vsilil pri zadnjih volitvah (1.1938.) dr. Krek. Mnogi se danes naravnost čudijo, kje je mogla iztakniti SLS tako nesposobne ljudi za vodilna mesta, kot jih je postavljala zadnja leta. Majhni ljudje so pač mogli trpeti poleg sebe le še manjše priganjače. Že svoječasno imenovanje Snoja za ministra so sprejeli ljudje za dr. Koroščevo norčeva = nje iz Slovencev. Danes uživa sicer Snój doma velik ugled, a samo zato, ker je trpel; toda vsi ga smatrajo za povsem nesposobnega. Posledice takega postopanja nosimo danes vsi, SLS jih bo pa nosila trajno: to se pravi, da je njena obnovitev v predvojni obliki in s predvojnimi ljudmi popolnoma izključena.

V.: In komunizem?

O.: No, ta je pač vsaj za sto let nemogoč b kakršnikoli obliki in ne bo treba proti njemu prav nobenih preventivnih ukrepov.

V.: Kako pa gledajo danes doma na emigracijo?

O.: Prvih nekaj let so mnogi stavili veliko upanja vanjo, zlasti ker je vse dolgo pričakovalo skorajšnje vojno. Toda danes se vse zanima le še za pakete, ki jih pošiljajo begunci. Sicer pa imamo o emigraciji tudi skrajno malo poročil, političnih namreč. Starejši bi radi slišali od nje le vesti, kakršnih si sami žele, a za mlajši rod ni emigracija sploh noben faktor. Zato se emigranti zelo motijo, če mislijo, da bodo doma kdaj znova kaj "prevzeli". Uveljaviti bi se mogel seveda le kak politično neobremenjen emigrant in to popolnoma individualno, po tem, kar se je v emigraciji osebno naučil. Za katere koli predvojne in medvojne voditelje pa doma ne bo več prostora. Preveč so se kompromitirali.

V.: Kako pa mislijo doma o "Slovenskem narodnem odboru"?

O.: Ali ta sploh še obstoja? Vemo, da je bil še doma sestavljen povsem avtoritarno; kmalu po vojni smo tudi izvedeli, da so ga v Rimu rekonstruirali. Toda pozneje nismo slišali o njem ničesar več in seveda še manj o kakem njegovem delu. Če še vedno obstoja, potem seveda ne vem, koga v emigraciji predstavlja. Mirno vas pa lahko zagotovim, da v domovini ne predstavlja nikogar in da tudi prav nikogar ne zanima.

Vprašanje: Ali vam je kaj znan emigrantski tisk?

Odgovor : Ne. Morda dobi kdo kdaj kak izvod kakega lista, toda vsakdo o tem seveda molči, tako da na splošno nimamo pojma, kaj in kako zunaj pišete. Sicer pa zdaj prihaja inozemsko časopisje k nam skoro redno in ga vsak lahko bere po kavarnah. Naša "izolacija" zato že zdavnaj ni več taka, kakršna je bila prva leta in kakor morda mislite, da je še vedno. Tudi osebni stiki z zunanjim svetom so že precejšnji, žal le, da ima le malo nekomunistov denar, da bi si mogli privoščiti tudi kaka potovanja v inozemstvo. Denarja imajo - razen komunistov seveda - dovolj samo obrtniki, ker ti danes tako dobro služijo kot še nikoli prej; toda ti se za politiko ne zanimajo. V tej zvezi bi vas utegnilo zanimati, da dajejo potne liste z vidika "za neseljivost" posameznih dežel; tako dovoljujejo zadnje čase v Srbiji nekako 40% prosilcev, na Hrvaškem 62%, v Sloveniji pa - 98%. Te številke govore menda dovolj glasno. Seveda pa ne more biti niti govora o tem, da bi postali Slovenci že komunisti; vendar se dejansko upirajo pri nas komunistom le nekatera delavska središča, kmet jih samo ponižno sovraži, a meščanstvo mu skoraj kompaktno - hlapčuje.

V.: Poprej ste omenili, da se je versko čustvovanje poglobilo in da hodijo danes tudi nekateri prejšnji liberalci pridno v cerkev. Kako pa je potem sploh s preganjanjem vere in Cerkve, o čemer se zunanji še toliko govori in piše?

O.: Vse kaže, da zunaj sploh niste poučeni, oziroma se ne zavedate silnega razvoja, ki se je dejansko dogodil zadnja leta doma, temveč sodite tudi današnje prilike le po stanju prvih povojnih let. Dejstvo je, da so komunisti prvih nekaj let vero, Cerkve in duhovščino naravnost divje preganjali. Zatem so bili pa tega deloma krivi tudi ljudje sami s škofoma in duhovščino vred. Ker ljudstvo ni moglo dajati izraza svojem protikomunističnemu razpoloženju drugače, je prirejalo ob raznih cerkvenih prilikah, n.pr. ob birmah, prave demonstrativne manifestacije. Oba škofa in duhovščina niso bili toliko uvidevni, da bi to preprečili. Komunisti so potem na ta "izzivanja" odgovarjali samo še z večjim terorjem in so potem tudi zatrli take zunanje manifestacije. Toda ljudje so hodili v cerkev najbolj pridno prav tedaj, ko je bilo versko preganjanje največje. Komunisti niso slepi in so to prav dobro opazili. Zato so že pred nekaj leti svojo taktiko popolnoma spremenili. Na zunaj so opustili vsako preganjanje verskega življenja; tudi po časopisju ne boste brali skoro nobenih napadov na vero in na duhovščino. To velja skoro v isti meri tudi za napade na papeža. Enako ne delajo skoro nobenih težav ljudem pri izvrševanju verskih dolžnosti. Izjemo pa tvorijo v tem pogledu seveda pri partijcih, oficirjih, učiteljih in profesorjih. To je potem tudi prilike precej normaliziralo. Ni dvoma, da je danes versko življenje globlje nego je bilo pred vojno z vsemi tedanjimi nešteti "katoliškimi organizacijami". Obenem se je poleglo demonstrativno obiskovanje cerkva. Cerkve so danes bolj polne nego pred vojno, in to ne več iz demonstrativnih razlogov ampak iz resnične pobožnosti. Ljudstvo išče tolažbo za svojo nesrečo predvsem pri - Bogu. Tako je versko življenje nedvomno samo pridobilo in to tudi v krogih, ki so mu bili včasih nasprotni ali pa vsaj povsem indiferentni. Istočasno so pa začeli mnogi tisti, ki so se včasih drenjali v prvih vrstah raznih "katoliških organizacij" in manifestacij, med najbolj cinične brezverce in komunistične podrepanike.

V.: Kaj pa mladina, ali je nanjo opaziti komunistični vpliv?

O.: Prva povojna leta je res podlegla v precejšnji meri kričavi komunistični propagandi. Toda potem je zgodaj nastopila tem hujša reakcija. Na srednjih in visokih šolah so danes pravi komunisti že skoraj bele vrane. Seveda je med njimi tudi nekaj oportunistov in priisklednikov. Toda ogromna večina mladine mrzi komuniste, ker nagonsko čuti laž in sleparijo vse komunistične frazeologije. Zlasti čuti ta

mladina na lastni koži bedno životarjenje, medtem ko gleda na drugi strani naravnost bajni luksuz, v katerem se valjajo vodilni "zastopniki proletariata" in njihovi podrepaniki, posebno iz krogov takozvanih kulturnih delavcev. Na splošno moremo prav mirno trditi, da je vpliv komunizma na mladino naravnost porazen za komuniste, z objektivnega vidika pa po drugi strani tudi precej žalosten. Mladina hoče vedno iskati svoja pota in se svobodno oblikovati. Toda to je popolnoma izključeno v komunističnem režimu. Tako se poskušajo nekateri izživljati v glasbi, športu in podobnem. Na splošno je opaziti pri mladini veliko praznino in plitkost, ker sploh nima možnosti za kako globlje duhovno oblikovanje. To je tudi vzrok, zakaj en del mladine moralno propada in se vdaja pijančevanju, kriminalu in spolni razvratnosti. V tem pogledu zavisi vse od družine: kjer je ta ostala zdrava, tam vzrašča tudi nov, zdrav rod, popolnoma nedostopen za komunistični vpliv. Kjer pa je družina razrvana, tam se navadno tudi mladina moralno izgublja, ne da bi postajala komunistična. Tako imajo torej komunisti danes za seboj celo mnogo manj mladine, nego so jo imeli pred vojno, ko so bile naše srednje in visoke šole vse preprežene z nešte timi "katoliškimi" in "nacionalnimi" organizacijami (mnogi nekdanji vodilni orjunaši so danes na najvišjih komunističnih položajih).

Vprašanje: Da se vrnemo na prejšnjo temo - kako je pa danes doma z duhovščino?

Odgovor: Tudi to je precej zanimivo, a obširno in zamotano po = glavje. Dejstvo je, da uživa danes duhovščina doma spoštovanje kot morda še nikoli. Vtrok leži v tem, ker je mnogo trpela in deloma še trpi in ker ne vodi več nobene "politike". Drugo dejstvo je, da so se ljudje že pred vojno naveličali politikujoče duhovščine. Že jeseni l. 1941. so ljudje pod nemško okupacijo naravnost odobraval izgon duhovnikov, češ da so "delali same zdrahe". Drugod so se jih pa bali in jih mrzili, ker so imeli v rokah domače posojilnice in so preko njih marsikje izvajali na ljudi pritisk. Tak politični in denarni magnat je bil n.pr. žužemberški dekan Gnidovec, ki si je zgradil za župnišče pravo graščino in je hotel politično obvladati ves okoliš. Komunisti so mu vse vzeli, mož je precej trpel in zato so mu sedaj ljudje vse odpustili, kar je bilo starih "grehov", tako da je mož visoko spoštovan v vsem okolišu. Na ta način so naredili komunisti s prvotnimi preganjanji duhovnikom samo veliko uslugo, ker so jih približali ljudstvu in jim ustvarili izredno velik ugled. Tega se komunisti tudi prav dobro zavedajo, zato jih v glavnem zdaj pusti pri miru. Temeljito se je pa zadnjih petnajst let spremenilo gledanje ljudstva na duhovščino. Ono si želi in spoštuje duhovnika, niti slišati pa noče več o tem, da bi se duhovščina vtikala in odločevala o javnih zadevah ter vodila politiko in celo gospodarstvo. Vsaj kakih deset duhovnikov je bilo med obema vojnoma narodnih poslancev, vsi tajniki ljubljanskega in mariborskega političnega tajništva SLS (JRZ) so bili duhovniki, predsednik in načelstveni ravnatelj Zadržne zveze sta bila duhovnika in večkrat celo ravnatelj Gospodarske zveze; glavni in še kak stranski urednik "Slovenca" je bil zmeraj duhovnik, večina urednikov drugih strankarskih listov tudi duhovniki. Glavni činitelji skoro vseh "katoliških" organizacij so bili spet duhovniki, lastniki in nazadnje celo ravnatelj "Jugoslovanske tiskarne" ter upravnik go = stilne v Rokodelskem domu ali nekaj podobnega spet duhovniki itd. Tega ne bi ljudstvo trpelo nikdar več, ker ono zahteva danes samo še resničnih duhovnikov ne pa strankarskih priganjačev in zdražbarjev. Zlasti mladi rod je postal v tem pogledu silno kritičen in realističen. Verjetno je pa, da bi se danes tudi velika večina duhovščine same uprla temu, da bi se posamezni njihovi sobratje vnovič s svojem eksponiranjem v javnem življenju obremenjevali ves stan ali da bi jih kak politikanti zlorabljali zase. Verjetno ni niti misliti več na to, da bi vnovič hodili na dekanijske pastoralne konference referirat - politični tajniki ali da bi o javnih zadevah odločevali anonimni duhovniški konventikliji.

Vprašanje: Kaj pa mislijo ljudje o duhovnikih, ki so odšli v emigracijo?

Odgovor: Povratka precejšnjega dela teh si nikakor ljudje ne želijo več nazaj, kajti, kakor nam pišejo, da se le premnogi niso naučili ničesar iz svojih polomij. Povratniki so nam pripovedovali, kaj so mnogi počeli po taboriških v Italiji, tako da je baje morala vmes poseči celo angleška vojaška oblast. Takšni duhovniki naj lepo ostanejo zunaj, ker si jih doma gotovo več ne želijo nazaj.

V.: Kako gledate danes doma na škofa dr. Rožmana?

O.: Razen mlajših letnikov so ga gotovo večina še dobro spominja. Smatramo ga za blagega moža, ki pa nikakor ni bil kos svoji težki nalogi v tako hudih časih. Zamerijo mu tudi, da med vojno ni znal narediti reda niti med svojo duhovščino in še manj med raznimi "kato-liškimi" klikami, ki so se klale med seboj in samo kompromitirale protikomunistično borbo. Kakor nam pišejo, nekateri duhovniki še danes v obeh Amerikah nadaljujejo to, kar so počeli že doma in ne moremo razumeti škofa dr. Rožmana, da to še zdaj trpi, po tolikih bridkih izkušnjah.

V.: Kako je pa s škofoma Vovkom in Deržečnikom?

O.: Vovka je sprejelo ljudstvo s precejšnjim nezaupanjem, vendar je danes zelo priljubljen in spoštovan. Zato počasi tudi ljudje pozabljajo na dr. Rožmana. Prava prelomnica je nastopila teden dni, ko so ga v Novem mestu zažgali. Zanimivo je, da je takrat čutilo ljubljansko vodstvo OZNE prav dobro neumnost in napako, ki so jo napravili lokalni novomeški komunisti. Zato je bilo divje razjarjeno, toda jih ni moglo postaviti na laž. Podobno kot z Vovkom je tudi z Deržečnikom.

V.: Kako pa gleda ljudstvo na "cirilmetodijsko" duhovščino?

O.: Ljudje dobro razumejo današnji težki položaj duhovščine, zato jim tega ne zameri, zlasti ker je med njimi mnogo spoštovanja vrednih duhovnikov. Ne moremo pa razumeti, kam sta gledala svoječasno oba slovenska škofa, da je med voditelji te duhovniške organizacije tudi toliko bogoslovnih profesorjev in ne moremo razumeti tudi tega, da si društvo voli za svoje voditelje ljudi, ki so nekateri enostavni komunistični podajalci in priskledniki. Ob priliki njihovega zadnjega zborovanja jim je dala ljubljanska vlada baje četrto milijona dinarjev "podpore", da so potem vso noč popivali po Ljubljani, a Lampret n. pr. na Veliki petek izzivalno je meso v javni restavraciji. Vlada pa ne premostljiv prepada med "cirilmetodijsko" - to je okoli polovica - in ostalo duhovščino.

V.: In ostala duhovščina? Ali jo še tako preganjajo?

O.: Ti so reveži in prav zato tudi tako spoštovani. Vendar preganjanje v nekdanji surovi obliki ni več. Sploh je zanimivo, da je nekdanji policijski teror že skoro čisto izginil. Mučenj po zaporih ni več. Te je vršila svoječasno najnižja komunistična "ljudska oblast", ki se je po večini rekrutirala iz podivjanih dolenjskih partizanov (zato so Dolenjci tudi na zelo slabem glasu), danes so pa te že precej očistili in nastopila je vsaj na zunaj že precejšnja zakonitost. Prenehali so torej s surovim policijskim terorjem, toda zato izvajajo tem bolj uspešno rafinirani gospodarski teror. Tega izvajajo posebno vidno pri duhovnikih: "cirilmetodarji" uživajo razne važne bonitete, dočim obdavčijo ostale duhovnike do blaznosti. Podobno je tudi pri ostalem prebivalstvu. Izobraženec, ki se jim slepo ne ukloni, ostane kratko in malo brez kruha ali ga pa dobi le toliko, da komaj ostaja pri življenju. Ljudje, ki niso za režim, so tako obdavčeni, da se jim dela črno pred očmi.

(Konec prihodnjič)

POSVET V TORONTU

Že pred leti so napovedovali, da bodo zagovorniki samostojne slovenske države izvolili iz svoje srede odbor, ki bi naj nadomestil samopostavljeni Akcijski odbor. V začetku avgusta so storili prve korake v to smer. V Torontu v Kanadi so se 6. in 7. avgusta zbrali zastopniki raznih društev in nekateri posamezniki, kjer so formalno ustanovili "slovensko državno gibanje", ki ga sestavljajo organizacije, katerih glavni namen je delo za ostvaritev slovenske države, in poedinci, ki ta cilj podpirajo. Gibanje naj bi imelo glavni in izvršilni odbor s sedežem v Združenih državah. Ko bo organizacija izvedena in oba odbora konstituirana, bo prenehal obstojati Akcijski odbor za slovensko državo, ki mu zdaj predseduje dr. C. Žebot. "Slovenska država", po kateri povzemam te podatke, postane glasilo novega gibanja.

Cilj gibanja je uresničitev slovenske državnosti v takem obsegu, kot jo bodo uživali drugi svobodni evropski narodi. Zborovalci so se dalje izjavili za "širše tvorbe", če bi bila v odločilnem trenutku dana Sloveniji možnost izbire med večimi zveznimi združitvami. Po tej točki, tako razumem, bi se mogla slovenska država izreči za vse mogoče kombinacije - razen za jugoslovansko zvezno. Pogoji je namreč in njegov poudarek na izbiri med v e č i m i sestavami. Širših od jugoslovanske je lahko več, ožje praktično ne more biti. Pač pa so bili zborovalci za "prijateljske odnose do Slovincem soslednjih in drugih narodov", vendar pa bo organizacija iskala sodelovanje le z onimi, ki so za enakopravno mednarodno sožitje svobodnih narodov in za demokratično samovlado.

Kot ne morem uanikati pripadnikom tega gibanja idealizma in iskrenega rodoljubja, se vendar vprašujem, kolikšen more biti praktičen učinek, pomen njihove politične akcije. Jugoslavija namreč danes obstoja, in v njej je slovenska država z veliko samoupravo. Tako je položaj popolnoma drugačen, kakor je bil za časa prve ali druge emigracije. Prvič Jugoslavije sploh še ni bilo. Drugič pa je bila poražena in okupirana. V sedanji Jugoslaviji odraščajo novi slovenski rodovi. Samo ti in nihče drugi bodo odločali o svoji usodi. Če bi mogli emigranti kakorkoli vplivati na te rodove, bi delo gibanja imelo gotov smisel. Toda takega vpliva sploh ni, saj se mnoga poročila strinjajo, da mladi rod jemlje Jugoslavijo kot nekaj samo po sebi razumljivega in le nekateri zelo stari ljudje sanjarijo o dobrih starih časih v ranjki Avstriji... Značilno je še, da to Avstrijo povezujejo s slovensko državo. Brez emigrantskega vpliva se bodo rojaki v domovini po vsej verjetnosti še naprej razvijali v popolnoma drugo smer kot pa pripadniki samoslovenskega gibanja v emigraciji. Ali more biti potem kdo še tako naiven, da bi pričakoval na primer intervencijo Zapada proti razpoloženju ljudi v domovini? Niti sanjati ni mogoče o čem takem, ako se bodo mednarodna vprašanja tako reševala, kot jih zamišljajo v zadnjem času. (ps)

STALIŠČE DR. MAČKA

Doslej hrvatski tisk, ki zastopa smer HSS, ni zanikal vsebine dr. Mačkovega pisma g. Vlahu Raiću (gl. KT 173). Zato lahko smatramo navedbe kot točne.

Medtem sem zvedel iz neposredne bližine dr. Mačka, da je slednji slejkoprej za Jugoslavijo, ker ob ocenjevanju mednarodnih činiteljev zaenkrat pač ne vidi boljše možnosti, da bi ostalo hrvatsko narodno ozemlje neokrnjeno. Ne zdi se mu pa še prikladno, da bi v tem smislu tudi že zdaj nastopil javno. (ps)

NAROČNINA za KLIC TRIGLAVA: za celo leto 24/-, za četrto leta 6/- s posebnim doplačilom za letalsko dostavo v prekomorske dežele.

PISMA UREDNIKU

"Kralj in londonske vlade": G.urednik! V svojem pojasnilu (KT 172) se je g.F.B.dotaknil zanimivega vprašanja "odgovornosti". Žalostno je, da nekateri Slovenci in Hrvati obtožujejo za vsako stvar Srbe kot celoto; toda podobno je tudi pri Srbih, ki za iste ali podobne stvari obtožujejo Slovence in Hrvate kot celoto. Protestiram pa proti za = ključku g.F.B., češ da smo "za vse modrosti in junaštva londonske vlade...v polni meri soodgovorni tudi Slovenci in Hrvatje, z gg.dr.Krnjevičem in dr.Krekom na čelu..."

Za vse stvari, ki so jih storili gg.Jovanović, Knežević, Vilder, Purić, Trifunović, Krnjević, Šutej, Šubašić, Krek, Snoj itd, itd. niso odgovorni niti Srbi niti Hrvati niti Slovenci. Odgovorni so edino in izključno imenovani posamezniki. Ne vidim razloga, zakaj naj bi bili Slovenci, med katere spada urednik, g.F.B., jaz in tisoči drugih Slovencev, odgovorni za delo gg.Kreka, Snoja itd. To velja tudi pri Srbih in pri Hrvatih.

Odgovornost za svoje delo nosijo posamezniki, takozvane "odgovorne osebe". V našem primeru ni prišla na odgovorni položaj niti ena oseba po volji naroda ampak pod vplivom prilik in okoliščin. Zakaj bi torej polomije posameznikov pripisovali kot greh celega naroda, slovenskega, hrvatskega ali srbskega?

Kar zadeva odgovornost kralja Petra, je jasno, da je ne nosi do nekako 12.septembra 1944 (njegov poziv, da se priključimo Titu). Od tedaj dalje do danes pa nosi za vse polomije polno odgovornost. Živi pa seveda tudi privatno življenje, za katerega nikomur ne odgovarja, kot mi vsi. Toda na podlagi zasebnega življenja je mogoče dobiti povoljno ali negativno sliko o značaju kakšnega človeka ali kralja. V toliko zavisi potem od tega tudi njegova vrednost za bilo kakšen položaj.

Na koncu pa ne pozabimo, da je <sup>naša</sup> sedanja nesreča samo majhen del o gromne svetovne katastrofe, za katero ne nosijo odgovornost gg.Jovanović, Krnjević, Krek itd, ampak verjetno Hitler, Mussolini, Roosevelt, Chamberlain, Churchill itd. M o r d a je res, da so naše odgovorne osebe bile v mnogih stvareh kriminažno nesposobne, toda ni dvoma, da so bile v mnogih glavnih zadevah povsem brez moči, kakor orehove lupine na razburkanem morju. To je treba upoštevati, preden jih obtožujemo, če res želimo biti nepristranski in pravični. V.F.

"Izgubljeno volišče": G.urednik! Na uvodnik v KT 173 pripomnim, da se lahko ozremo k angleškim laburistom. V intervjuju g.Attleeeja dopisniku "News Chronicle", je šef laburistične stranke rekel, da prihaja čas njegovega umika, ker mora stranka dobiti za voditelje tiste - mlajše ljudi, - ki se niso rodili v dobi kraljice Viktorije, pa jim je zato novo, atomsko, dobo dosti lažje razumeti, kot tudi potrebe sedanjega časa. Vsled tega so potem pri Chronicle prišli do zaključka, da spada ta tudi Morrison in Bevan med "stare", ker sta se rodila kot "Viktorianca". Attlee je še povedal, da je večina težav, za katere so se morali socialisti boriti pred 30 leti, premoščena in celo torijci zdaj vodijo dosti bolj napredno politiko. Zato, je dejal Attlee, je treba, da vodijo stranko ljudje, ki gledajo naprej in se ne ozirajo stalno nazaj na stare slabe čase. - Ako bi bili emigrantski politiki Attleejevega kalibra, bi sami spoznali točnost te ocene položaja. Ker pa so ničle, se morajo stalno riniti v ospredje in delati zmešnjavo s svojimi slavniimi "izkušnjami" iz preteklosti. S.I.

"Slovenski otrok v svetu": G.urednik! Naš otrok v tujini ne bo slovensko mislil samo ob pravljicah ampak tudi ob naših pesmih. Rada bi namreč opozorila na odlično zbirko pesmi "Sredi domovine", ki jo je l. 1953. izdala "Mladinska knjiga" v Ljubljani. Pesmi za predšolske otroke so to, brez vsake politične pobarvanosti. Avtorica je pokojna Anica Černejeva, ki je 1944. umrla v taborišču Rawensbrück. Knjigo je okusno ilustrirala Ksenija Prunk. Cena je 245.-din. T.